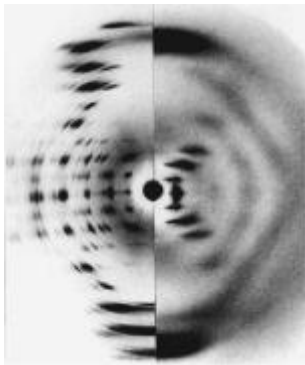

Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ (Έ Μέρος) (του Γιώργου Μαυρουλέα)

Η βιολογική μας προκατάληψη και οι δυνατότητες
Μέσα στο DNA έχει ενσωματωθεί όλο το παρελθόν του είδους μας. Όχι ως τα (άπειρα) γεγονότα ένα προς ένα, αλλά ως βιολογικές προβολές τους-αποτυπώσεις στο γενετικό κώδικα. Ο άνθρωπος, το κάθε ον συλλογικό ή ατομικό ενσωματώνει όλο το παρελθόν του μέσα στο παρόν. Το βιολογικό ον ενσωματώνει ιστορία. Θα

μπορούσαμε να πούμε: είναι ένα ιστορικό ον, ή απλά ότι είναι ιστορία (δηλαδή χρόνος-διάρκεια).

Ο ερπετικός εγκέφαλος των δεινοσαύρων για παράδειγμα, εξακολουθεί να υπάρχει μέσα στον ανθρώπινο εγκέφαλο ως τμήμα του (βλ. το ερπετικό σύμπλεγμα) και να επηρεάζει τις αποφάσεις του ανθρώπου. Είτε σαν φόβος, είτε σαν ιδιοτέλεια, είτε σαν ψυχρότητα, είτε σαν σκληρότητα, είναι παρόν. [1]

Αυτό που γενετικά αποκρυσταλλώνεται ως «βιολογική μνήμη», είναι η παρελθούσα συνάφεια με το περιβάλλον, η μάθηση, οι επιλογές. Η εκπεφρασμένη νοημοσύνη. Είναι ο ενσωματωμένος αγώνας για ελευθερία από την ανάγκη και τη νομοτέλεια. [2] Η ενσωμάτωση και κατανόηση του Λόγου. [3] Όμως αν και όλο αυτό δεν είναι παρά οι αποκρυστάλλωση των επιτεύξεών μας, είναι αυτές που με τη σειρά τους δημιουργούν την προκατάληψή μας, την ισχυρογνωμοσύνη μας προς το περιβάλλον και τη ζωή. Είναι η παγίωση των προτερημάτων μας που αποτελεί την ενελικτική μας (την αντιπροοδευτική μας δηλαδή) τάση. Το μέλλον παλεύει με το παρελθόν. Η ζωή είναι ένας ηρωικός αγώνας κατάκτησης του καινούριου. **Η εξέλιξη είναι μια διαρκής επίτευξη.** Η Ελευθερία

είναι ο αγώνας γι' αυτήν.

Για να γίνουν πιο κατανοητές οι τρεις τελευταίες προτάσεις χρήσιμη θα ήταν μια ερώτηση σαν την παρακάτω: Ποιος ήταν πιο ελεύθερος; Ο Σπάρτακος ή ο Νέρωνας; **Η ανάλωση για την ελευθερία χαρακτηρίζει τον ελεύθερο άνθρωπο και όχι η κατανάλωση της ελευθερίας.** Στο μόχθο βρίσκεται η πραγματική επίτευξη και όχι στην άνεση. Στους πρωτοπόρους ανήκει η δόξα και όχι στις μάζες που ακολουθούν. Στον Κολόμβο για παράδειγμα, ανήκει η δόξα της ανακάλυψης της Αμερικής και όχι σ' αυτόν που σήμερα ταξιδεύει ως τουρίστας με τ' αεροπλάνο και όλες τις ανέσεις του για Νέα Υόρκη.

Ο ηρωισμός της επίτευξης είναι ο ηρωισμός του καινούργιου. Είναι ο ηρωισμός του ονείρου και η θέληση για πραγμάτωσή του. Και δεν είναι η εξωτερική-αντικειμενική επίτευξη της ανακάλυψης αλλά η εσωτερική υπέρβαση των φόβων, των προκαταλήψεων, η ένταση του μόχθου που καταβλήθηκε. Ο αγώνας σε μία «μέγιστη αντίσταση». Ο ηρωισμός του Κολόμβου δηλαδή, δε βρίσκεται στο ότι ανακάλυψε την Αμερική (ο ίδιος νόμιζε ότι έφτασε στις Ινδίες) αλλά στο ότι ονειρεύτηκε, μόχθησε και υλοποίησε ένα ταξίδι στο άγνωστο σπάζοντας τα όρια της τότε ανθρώπινης φαντασίας. Θαλάσσια τέρατα, το τέλος του κόσμου όπου η θάλασσα χύνεται στο χάος, φρικιαστικές ιστορίες... Αυτό ήταν ο Ατλαντικός Ωκεανός για όλους σχεδόν τους ανθρώπους εκείνης της εποχής.

Δεν είναι εύκολο να ξεπεράσεις τους φόβους μιας τέτοιας προκατάληψης. Η επίτευξη είναι το σπάσιμο των ορίων. Τα όρια σπάνε από τη θέληση. Η θέληση είναι αυτή που επιτυγχάνει. Αυτό που δοκιμάζει τη θέληση είναι τα εμπόδια, και ο μόχθος που καταβάλλεται είναι αυτός που ορίζει και το μέγεθος του ηρωισμού. Ο ηρωισμός είναι η καθαρή θέληση.

Ο μόχθος από την άλλη είναι ανάλωση. Όχι τυχαία στη Βίβλο ο θεός χαρακτηρίζεται και ως «πυρ αναλίσκον». Ο ίδιος παρουσιάζεται ως «καιόμενη βάτος». Μια βάτος που καίγεται αλλά που δε γίνεται στάχτη. Ο θεός αναφέρεται ή υπονοείται κατ'

αυτή την έννοια ως θέληση και Ηρωισμός που είναι η υπέρβαση των ορίων. [4] Κι αν η αντίληψη που έχουμε για τον ηρωισμό είναι αυτή μέσα από συγκεκριμένα ιστορικά παραδείγματα και περιστασιακές καταστάσεις, είναι ίσως σημαντικό να στοχαστούμε μήπως ο Θεός εντέλει, είναι ένας απόλυτος ηρωισμός που υπερβαίνει κατά πολύ τη φαντασία μας.

Η επίτευξη είναι υπέρβαση του εαυτού μας. Είναι υπέρβαση του δεδομένου και άνοιγμα στο νέο. Είναι το όνειρο της Ελευθερίας και η Δόξα Της. Είναι η διαστολή της συνείδησης μέσα από τον ηρωισμό και το μόχθο. Είναι η νίκη μας επί του εαυτού μας. Η νίκη του Εαυτού επί του εαυτού. Η νίκη της θέλησης επί της επιθυμίας, είναι η αυτο-νομία μας.

Η μη αποδοχή των ορίων δε σημαίνει και τη μη αποδοχή των νόμων της ζωής. Αντιθέτως η ίδια η ζωή είναι που δεν αποδέχεται τα όρια και θέλει να τα σπάσει και τους κανόνες που θέλουν να την ορίσουν ή καλύτερα να την εγκλωβίσουν σ' ένα στενό πλαίσιο. Οι κανόνες ρυθμίζουν και κατασταλάζουν τις επιτεύξεις. Εκλογικεύουν και ισορροπούν την τάση για επέκταση αλλά δεν πρέπει να αποκλείουν και να καταδυναστεύουν τη συνείδηση. Είναι ορθό κάποιος να μην είναι αιθεροβάμων και ονειροπαρμένος όπως και το ίδιο ορθό είναι κάποιος να μη λειτουργεί ως ρομπότ ή ως Ιαβέρης.

Αναφορές:

[1] βλ. Καρλ Σάγκαν: « Ο Δράκος της Εδέμ»,

[2] Από την νομοτέλεια του θανάτου. Πραγματικά το ζωντανό όν αγωνίζεται ενάντια στη νομοτέλεια του θανάτου. Διεκδικεί την επιβίωσή του σ' έναν αγώνα από τα πριν χαμένο. Διεκδικεί λίγο περισσότερο χρόνο έκφρασης. Παλεύει για λίγο παραπάνω διάρκεια.

[3] Μέσα από την επαναλαμβανόμενη εμπειρία το βιολογικό ον αποκτά αντίληψη της σχέσης αιτίου και αποτελέσματος που είναι η ουσία του Λόγου.

[4] Ο Θεός ταυτίζεται στην αντίληψή μας με την έννοια και του Απειρου. Το Ά-πειρο, το δίχως τέλος ή όρια δηλαδή, είναι η Φύση του Θεού. Κατά μία έννοια όμως και η υπέρβαση των ορίων

από τον άνθρωπο, υποδεικνύει ένα θείο σπινθήρα μέσα του. Η υπέρβαση των ορίων ως συνειδησιακή αντίληψη, που συμβαίνει δηλαδή σε ένα υποκειμενικό πεδίο. Άλλωστε οι όροι «πνεύμα», «θεός», «συνείδηση» γίνονται πάντα αντιληπτά ως υποκειμενικές, δηλαδή εσωτερικές έννοιες.

Διαβάστε επίσης:

Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ ('Α Μέρος)

Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ ('Β Μέρος)

Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ ('Γ Μέρος)

Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ ('Δ Μέρος)

Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ ('ΣΤ Μέρος)

Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ ('Ζ Μέρος)

Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ ('Η Μέρος) – Η αξία και το νόημα

Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ ('Θ Μέρος) – Φόβος & Κυριαρχικότητα

Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ ('Ι Μέρος) – Νόημα & Συνείδηση

Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ ('ΙΑ Μέρος) – Νόημα & Αλήθεια

Γιώργος Μαυρουλέας, Πολιτικός Επιστήμονας,

Μέλος της ΜΚΟ Σόλων

gmavrouleas@solon.org.gr

(Φωτό: wikimedia)

8 Μαρτίου 2011